

Opazke.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Torrente, 12. Vsak list mora biti frankiran. Rokopisi se ne vračajo.

—

Inserati (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 nov.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema opravništvo, ulica Torrente 12.

EDINOST

.Edinost.

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1 uri popoldne.

—

Cena za vse leto s prilogo 7 for., za pol 3 for. 50 nov., za četrt leta 1 for. 25 nov. — Edinost brez priloge stane za celo leto 6 for., za pol leta 3 for., za četrt leta 1 for. 50 nov. — Posamezne številke se dobivajo pri opravništvu, v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

«V edinosti je moč».

Angleži in Egipt.

Da Angleži prostovoljno Egipta ne zapusté, to je tako gotovo, kakor amen v očenašu, če tudi vlada to obeča. Angležem je Egipt uže zarad Indije silno važen. Znano je, kake zapreke so Angleži delali Francozom, ko so ti kopali sueški kanal. Ko pa so spoznali važnost tega dela, prav po lisičje so izvili sueški kanal Francozom iz rok s tem, da so od egiptovskega namestnega kralja kupili sueške delnice in tako postali glavni lastniki omenjenega kanala. A to jim ni bilo še dosti. Vstal je v Egiptu nek nered; to priliko so po denarji hlepeči Angleži porabili, bombardirali so na prav barbarški način, zoper vsako mejnarodno pravo, mesto Aleksandrijo i na to zasedli Egipt, kder gospodarijo samovoljno ter delajo z namestnim kraljem, kakor z svojim podložnikom. A vse to so bile le priprave k konečnemu cilju. Zdaj hočejo potegniti nase tudi še vso trgovino, ki jim prinese samoblast v Egiptu in bo polnila angleške žepé. Da je to resnično, nedvomno kažejo besede angleškega ministra Fergusona, ki je v parlamentu v splošno zadovoljnost izjavil, da Angleška pripoznava, da ima egiptovski namestni kralj pravico, sklepati trgovinske pogodbe. To se pravi z družimi besedami: angleška vlada misli, preko turškega sultana pravici, sklenoti z egiptovskim namestnim kraljem trgovinsko pogodbo in s to vso egiptovsko trgovino v roke dobiti. To bi pa tudi avstrijsko trgovino in obrt zelo budo zadelo, ker zdaj Avstrija zalaga večinoma Egipt z obrtniškim izdelki, potem bi se pa tem izdelkom pot zaprla. Turška vlada se sicer Angležem upira, a na vse zadnje vendar Angleži do-

sežejo vse, kar bodo hoteli. Francozi uže davno povzdigujeje svoj glas zoper angleško postopanje v Egiptu, a Evropa je v svojo škodo gluha. Če Avstrija zgubi še trgovino z Egiptom, potem jej ostanejo le še nekatere balkanske dežele, ker trgovinske razmere z Nemčijo niso Avstriji ugodne, in Schwegelnova trgovinska pogodba z Italijo je le tej na korist. Zelo potreba bi tedaj bilo, da se angleške samovolji postavijo meje. V tem obziru je v prvej vrsti poklicana Francija in nje naravna zaveznica Rusija, obe ti državi skoro gotovo vse storite, da Angleško spodrineti iz Egipta, in ker so tam tudi avstrijski interesi močni zadeti, bilo bi dobro, da se Avstrija pridruži obema tema vlastima. To pa kaže, kako potrebno je, da ima Avstrija glede zunanje politike prostoro in si svoje zveze pripravljaja po potrebi brez ozira na občutljivost Madjarov in Velikonemcev, kateri zadnji bi Avstrijo najrajše spravili v neko državno odvisnost od Nemčije, kar pa bi pomenilo toliko, kakor starodavno Avstrijo degradirati ter jej kopati grob. Egipt je jako važna točka za skoraj vse evropske vlasti, in ker Rusija dobro ve, da je v Egiptu angleška Ahilova peta, uprav zato si je lahko misliti, da bode Rusija Francijo vedno spodbujala, da ne dopusti Angleške, da bi se ona ta dežele polastila polastila.

Mogoče je toraj, da črni oblaki, ki se zdaj že drugod vidijo, nad Egiptom razlijo kako večo povodenju za avstrijske interese bi bilo nad vse dobro, da Egipt ostane kolikor mogoče samostalen, in da se tam ne vgnjezdi izključljivo gospodarstvo Angleške, kateremu nasproti je uže tako in tako Evropa preveč popustljiva.

Iz tega pa se vidi, kako kratkovidni so tisti politikarji, kateri bi radi našo državo v to rabili, da bi hodila po kostanj v živo zrjavico za samopridnega John Bulla.

Italiske razmere.

(Konec).

Kolonijalna politika bi bila nekaterim preobljudenim državam priporočljiva. Ali nastane sedaj prašanje, kje vdobiti primernih dežel, da bi se dale kar meni nič tebi nič osvojiti in bile sploh rodovitne in zdrave. Do vsake dežele na svetu ima kak narod pravice, katerih noče pustiti iz rok, ampak se za nje rajši bojuje in kri preliva. Teh pravic so si svesti ne samo civilizovani narodi, temveč tudi divjaki, ki so v boji tem hujši, čeprav še primitivni.

Po naših mislih si je italijanska vlada pred vsem izbrala primerno nesrečen kraj, kder ne morejo obstati kakor zgolj dobro utrjene posadke, ki morajo biti vedno pripravljene na boj z divjimi ljudstvi v puščavah. Masava je sicer na potu iz sueškega prekopa v Indijo; ako bi kraj strateško ne bil tako opasen; ako bi za njim na hribovih ne bilo abisinskega kraljestva, koje hoče imeti uprav ondot oddušek k morju — bila bi lega Masave za Italijo velike pomembe v trgovinskem obziru. Lahko bi si tu Italija ustanovila skladišče in postajo za svojo trgovino z Indijo.

Italijani pa osvajajoč si to deželico, niso menda niti mislili na težkoče, koje jih dolete ter niso niti pomislili na polu divjo nprav Abisincev, osobito pa planinskih Abisincev, ki svoje brate v divjosti in junakosti presegajo. Posadka, ki so jo tam pustili, tudi se je menda bolj mirnim potem hotela pogoditi z Abisinci ter ni pričakovala napada, ki je prišel.

Abisincev število je veliko, Italijani pa ne morejo vzdrževati v tujej deželi tolike posadke, da bi se lahko merila z 30—40000 divjih roparjev iz puščave, kar nam kaže, kako težko je za Italijansko odločiti se za daljno doposiljatev pomožne vojaščine v Afriko.

In uprav v tem času se tudi v Evropi kuha; lijó se kanoni, napravljajo in uvajajo repetirke in sploh pripravljaja se velikanska vojna. Ako ta vojna res nastane, bode li Italija roke križem držala in svoje vojaške moči cepila, pošiljajoč jih v Afriko?

To je neverjetno in bilo bi neopravičeno.

Evropske države bi pa gotovo to rade videle, kajti v takem slučaju ne bi Italija vtikala svojega nebodigatreba nosa v evropske razmere, vzlasti ne v balkansko prašanje, h kateremu se tudi ona čuti poklicano.

Sploh bi morale vse evropske države bolj paziti na svoje ekonomske razmere, gledati bi morale, kako bi zmanjšale svoje vedno rastoče stroške ter svojim podložnim pripravile boljši položaj. Državni dolgovi pa vedno rasejo; vse države so do grla z dolgovi pokrite in leto na leto rastejo deficiti in se množe stroški — ljudstvo pa zdihuje pod ogromnimi davki, socialne razmere so vedno bolj zamotane in hujše. — Namesto da bi se vsa skrb obrnola v prospeh trgovine, v zagotovitev novih dohodov, oborožuje se in pripravljajo vojske.

Državniki se pečajo z nekako absurdnostjo z stvarmi, ki vzbujajo zgolj začudenje, ki pa bodo težko kedaj uvedene v realnost.

Da se povrnemo k predmetu, rečemo naj, da bode tudi Italija, ako nastane obečana evropska vojna, igrala v tem koncertu svojo ulogo. Če se aktivno te vojne udeleži, ter se pri zaslisanju bitke italijanski svet tako pretrese, kakor se je pri zaslisanju bitke v Afriki — tedaj se nam slovenskem Tržačanom ni bati, da bi italijanski junaki kedaj posedli toliko zaželjeni Trst, po katerem sline celico, niti ne »le tre provincie italiane circostanti« — o katerih vedo toliko pripovedovati dopisovalci od tu v iredentarske liste onkraj luze.

Poznamo ta narod, čegar članove vidimo sem ter tja tudi po tržaških ulicah in dobro vemo, da je v primeri z nami le prtilikovec; pri tem pa vladajo v njegovoj sredini gnjile razmere, ki mu ne dopuščajo se razviti v močne, zadovoljne vojaščke.

kateri bi se lahko merili z starim Jugovcem, tako sušica pobirati. — Tri leta potem je vladala grobna tišina na polji družbe sv. Mohora v kriški župniji, dokler ni zopet čez toliko let prišlo gledat nekaj udov, kako se ljudem na svetu godi. — Leta 1884 vstopilo je zopet 9 udov od mrtvih med žive.

Dekanija tomajska povzdignola se je z številom svojih udov od 1877 do 1884. za celih osem!

Pa pri tem imela je prebiti še marsikako britko skušnjo. Uže l. 1878 se je zmanjšalo število družabnikov za 38; leta 1879. povzdignilo se je zopet za 43, pa je zopet padalo in raslo, da se je slednjič povzdignilo za osem (8) udov. — Storje so se celo l. 1882. izgubile iz kalendarja; gotovo je bila pa to samo stavčeva krivda, ker tako malo število se prav lahko prezre.

V raznih dekanijah je pa število udov omahovalo okolo številke deset, največ so imele leta 1881., ko je bilo vseh skupaj najmanj.

Leta 1885 doneslo nam je zopet 123 novih udov Mohorjanov v tržaški škofiji. Manj poneslo se je pa uže lansko leto 1886, ker smo dobili samo 18 novih udov, — tedaj 105 manj, kakor pa prejšnje leto.

Poglejmo toraj nekoliko bolj natanko gibanje družbe sv. Mohora v tržaški škofiji minolo leto.

Dekanija Buzet gre vedno na slabše, imela je predlanskim 15 udov, lansko leto samo še 8, ali če se šteje tudi La-

PODLISTEK.

Družba sv. Mohora v tržaški škofiji.

(Dalje.)

Po raznih dekanijah sledile so sledeče premembe:

Dekanija bužetska imela je 1884 leta 20 udov, za 5 tedaj več, ko pa l. 1877. izgubila pa se je v tem času duhovnjaja Lanišče, katera je imela l. 1876 celo 15 udov, potem pa je število vedno padalo, dokler ni ponehalo; l. 1884 je še jedenkrat zaplupola z jednim udom za vedno. Čegava je krivda? V peresu mi je, ali naj tudi ostane. Žalostno! Naj gledajo dotični gospodje, da se število zopet oživi, kakor nekdanj in tudi ostane!

Dekanija dolinska se je pa povzdignola v sedmih letih, do 1884 za 40 udov. — Prikaže se zopet »tandem aliquando« čez dolgih osem let z svojimi 10 udi — Divače. Bilo je treba novega ljudskega učitelja, da je družbo sv. Mohora zopet uvedel v življenje »med Divačani, kakor da bi prej ne bilo mogoče nobenega zato dobiti, da bi nabral malo udov. Pa ga uže ni bilo! Dosti slabo spridevalo — pravi testimonium paupertatis! — Ni pa najti l. 1884 Drage, niti Barke v imeniku; kam ste neki prešli takrat, ker drugo leto sti uže zopet vsaka na svojem mestu.

Dekanija jelšanska imela je l. 1884. udov 68, tedaj čez sedem let 18 manj. Kako pač to? Prirasla je v imenik med druge sosedé duhovnjaja Starada l. 1878 s tremi udi za 4 leta, potem pa je zopet naredila tako, kakor uže poprej enkrat, izgubila se je med velikim številom. Bi li bilo tako težko jo zopet najti, saj se menda ni še čisto pogreznila v zemljo berkinsko, če se menda tudi tam nekje svet vedno znižuje in v tla leze. — Da še obstoji družba sv. Mohora, pa so pozabile Pregarje od l. 1882 do 1885, da jim je nekdo zopet zatrobil k vstajenju.

Dekanija Krkavec se je povzdignola do 1884. leta samo za 6 udov. Premalo, ako se pomisli, da ima nad 8000 prebivalec.

Dekanija Kastav je od l. 1877 do 1884. stopila — žalosten korak nazaj. Od 36 udov je šla rakovo pot na 13.

Dekanija koperska se je pa lepo povzdignola od leta 1877. do 1884. Pomnožili so se ji udje v imeniku od 28 na 87.

Dekanija Ospe naredila je tudi jednako kastavski korak — rak — nazaj, od 37 udov ostalo jih je v sedmih letih samo še 16.

Dekaniji Pazin-Pičan sti v sedmih letih za 11 udov šli tudi — rakovo pot — od 33 udov ostalo jih je še samo 22. Zakaj?

V dekaniji piranskej se je tudi število udov od l. 1877 do 1884 zmanjšalo za 11, kar je toliko bolj obžalovati, ker stojijo udje tukaj prav na braniku.

V dekaniji Trst-Občine (prej Trst-Skedenj) se je število Mohorjanov zopet pomnožilo za 153 v sedmih letih — mnogo ni, nekaj pa vendar! Bolje kakor drugod!

Posebno dvignol se je v tem času z svojimi udi Trst sam, naraslo je v sedmih letih število udov od 163 l. 1877., pa do 275 l. 1884 — tedaj za 112 — lep prirastek!

Dvignol se je tudi Rojan za nekoliko; 29 udov je priraslo v 7 letih; prav tako povzdignilo se je število udov tudi v Barkoljah, v Škedenji, na Opčinah, na Kontovelu, na Prosek-u, v Bazovici — če tudi v nekaterih župah samo malo — pa boljše nekaj — ko nič. — Z svojim številom udov so ostale skoraj jednake župnije: Sv. Ivan, Katinara, Lipica in sv. Jakob; kako leto je pristopilo nekaj novih udov, drugo pa jih je zopet nekaj odpalo.

Žalostno pa se je godilo s kriško župnijo; imela je ta l. 1872. 46 udov, l. 1873. celo 53, l. 1874. 51, l. 1875. zopet 53, tedaj dve leti 53 udov; od l. 1876. pa je število udov vedno padalo, šlo je vedno rakovo pot — l. 1879 jih je bilo še sedem — in nazadnje vzela je vse ude slana — pobrala je kriško župnijo toliko let hirajočo — za hudo boleznijo sušico.

Župnija kriška stoji uže na kamnitih tleh, kjer so ljudje čvrsti in zdravi, da ne kmalu kje tako in da bi lahko dosegli starost starca Jugovca z lindarsko-pazinskega polja, koji je nedavno umrl nad sto let star. — Čuditi se pač moramo, kako more tako čvrste in zdrave ljudi,

Politični pregled.

Notranje dežele.

V seji poslanske zbornice 25. februarja je minister za deželno bran obširno odgovoril na interpelacijo poslanca Sturm zastran različnosti zakonov pri avstrijski in ogerski vojski. Sturm je potem predlagal, naj se v prvi prihodnji seji o tej stvari prične razprava, a njegov predlog je padel. Potem so bile volitve v nekatere odseke nato se je nadaljevala razprava o zavarovanju delavcev za primerljaj bolezni. — Poslanec Burgstaller je predlagal, naj se izda zakon za hišni davek v Trstu.

Avstrijska in tudi ogerska gosposka zbornica ste 26. feb. soglasno sprejeli kredit za črno vojsko. V ogerski gosposki zbornici sta izjavila Zichy in Szataray, da za varstvo prestola in domovine radovoljno dovoljujeta kredit, če tudi sta vladi nasprotna; v avstrijski gosposki zbornici so bili za namestnike v delegaciji izvoljeni: Khevenhüller, Czernin in Görz.

Vnanje dežele.

Bolgarsko prašanje. Turška vlada je hotela poslati komisarja Riza Bej v Sredec za daljno razpravo z bolgarsko vlado; ter mu pridela dva tajnika in z njim je imel iti tudi bolgarski poslanec Grekov; a moralo se je kaj zmesi ker se je poslanstvo odložilo.

Iz Sredca se poroča, da se ruski poslanec v Carigradu upira temu, da bi turška vlada poslala posebnega poslanca v Sredec. Po večerajšnjih poročilih pa je vendar odpotovalo v Sredec.

Papež je neki pisal nemškemu škofom, naj katoličane svaré, da ne bodo glasovali za socijalne demokrate. Papež kaže na to, da so bili socijalni demokrati večkrat v pastirskih listih imenovani kakor taki, ki so nevarni katoliški cerkvi.

Kardinal Jacobini je v ponedeljek umrl.

Italijanski kralj je državnim poslancem izrekel določno željo, naj se sestavi tako ministerstvo, ki se bo držalo politike grofa Robilanta in bode z Nemčijo in Avstrijo v tesnej zvezi. — Grof Robilant je odločno odbil naročilo, naj sestavi novo ministerstvo.

Iz Rima se 28. februarja poroča, da je skoraj gotovo, da Saracco dobí nalogo, naj sestavi novo ministerstvo; njega bi podpiral Depretis in z njim bi skoraj vsa večina parlamenta bila zadovoljna. Mi mislimo, da bi tudi njemu ne cvetle rožice; Italijani so prevročekrvi, da nobenega ministerstva ne morejo dolgo trpeti.

Francozi so v Tonkinu provincijo Fujen pomirili, ter se je francoska vojska napotila dalje v provincijo Brindinli, da tudi v njej mir napravi.

Nemška vlada se za prijateljstvo z Rusijo na vso moč prizadeva, ker vé, da jej je to prijateljstvo neobhodno potrebno, ako hoče mir imeti s Francozi. Bismarkove izjave to nedvomno potrjujejo; enako se tudi nemški vladni časniki potezajo za to prijateljstvo. Posebno se to vidi iz

nišče z jednim udom, tedaj skupaj 9. — Izgubil se je celo Buzet z 9 in Dolenja vas s 3 udi. — Upamo pač, da se letošnje leto tudi doli obrne zopet na bolje in da število udov pride zopet na staro in da bomo brali še več drugih v imeniku. —

Dekanija Dolina pak je padla — za dva udi; — imela je samo 274 udov, prejšnje leto pa dva več — Dolina sama imela je 49 udov; tedaj jednega manj od prejšnjega leta. Tako so izgubili po jednega udi tudi Boljunc (iznad 9), Podgraje (izmed 12) in Barka (izmed 11). — Po dva udi so izgubile te le duhovnije: Lokva (letos samo 18), Divača (tudi 18), Draga (5). Posebno se je pa na slabo obrnilo v Skočijan-u, kjer jih je ostalo od 14 samo 5; Gročani ostalo jih je izmed 17 samo 12. — Malomarnost je menda tega največ kriva! — Pomnožilo se je pa udov število za jednega v Ricmanjih (vseh skupaj 21), v Klanecu (vseh 15), v Slivji (vseh 14); dva udi več ima Boršt (vseh 32) in Draga (vseh 7); Brezovica jih ima 6 več (vseh 32), Rodik 10 več (vseh 24). Posebno bati se nam je, da ne bi izostale tekočega leta Ricmanje, ker jim je kolera pobrala pastirja; upamo pa, da drugi, ki je uže rešil enkrat čast Divači, tudi tukaj stori svojo dolžnost.

Po številu prebivalcev pa bi moralo biti mnogo več udov Mohorjanov v Dolini, Brezovici, Rodiku, Klanecu, Lokvi, pa tudi po družih duhovnijah zaostaja število

izjave „Nord. Ztg.“ od 26. februarja. V tej izjavi pravi ta časnik, da je izmišljeno, kar piše „Temps“ o pogovoru mej Bismarkom in nekim imenitnim inostrancecem v letu 1879 ali 1880. Ni res, da je Bismark rekel: „Imejte to pred očmi, Gorčakov nikoli ne bo imel Balkana.“ Nemčija nema na vshodu nikakih interesov ter se ne vika v pravde za vshodnje dežele. Ni mogoče, da bi Bismark bil v letu 1879 ali 1880 rekel, da bo Nemčija ovirala Rusijo v prizadevanjih na Balkanu.

Iz Madrida se poroča, da je Zorila sprejel pomiloščenje ter se vrne v Madrid.

DOPISI.

Z južne železnice na pustni dan 1887. [Izv. dop.] Bolja je kratka sprava, nego dolga pravda. Tako se glasi neki, mnogokrat dobičkonosni slovenski pregovor.

Ker se je neki tretji g. dopisnik v 15. številu t. l. oglasil, pod naslovom: na južni železnici, ter se z vso močjo v me zaprašil vsled dopisa v 11. številu „Edinosti“ t. l., želim vas upravit na kratko odgovoriti, vsled česar Vas prosim, gosp. urednik, da mi dovoljite v to svrhu majhen prostorček v svojem cenjenem listu.

Pred vsem moram tretjemu (?) gosp. dopisniku povedati, ker obsoja moj dopis, da si očitno pred resnico sam svoje oči hoče zavezati, ter noče spoznati, kaj je prav. In kako to? Jasna svedočba. Koj na početku svojega dopisa priznava isto, kar jaz, da ni bil nihče primoran po prevzetju železnice leta 1860 ostati služabnik družva. Vi, g. pravite: Kaj nam treba razmotravati pravila pokojninskega zavoda? saj jih vsi predobro poznamo! Ne, gospodin, pomislite! — Dosti je udov, koji jih dovolj ne poznajo, kako bi jih li drugo ljudstvo poznalo? Ker ste pa bili tako pripravi za odgovor na moj dopis, i pravite, da se ni prvi g. dopisnik s tem pregrešil, da se je po domače potožil vsled pičle pokojnine, Vas vprašam, gospodine! kje i kdaj pa sem mu jaz to očital?

Jaz dvomim, da se je Vam tako godilo, kakor Vi pišete o odpustu. Če je pa istina, godila Vam se je krivica zbog nevednosti. Trkajte po vratih na višjem mestu i odpro se. Kaj porečeš, dragi čitatelj! Mari se z tacimi surovimi napadi ne žali č. duhovščina, ko se njej krivično, i celo javno očita, da se ne briga za naše otroke? — nasproti temu ko vsak dušni pastir svoje svete dolžnosti z vso marljivostjo zvesto spolnuje!

Nikdar pa nisem pisal o razterganih kožuhih, a pisal sem o dobrih. Tudi pravite, da sem se hotel z svojo vednostjo, z svojim dopisom nekam drugam izkazati, a ne resnici na ljubav? Dakle kamo pa? vprašam Vas, gospodine!

Resnica pa je to, da je pri železnici samo nemški i edini jezik, koji se zahteva od služabnikov. To prav rad potrjujem i jaz, ker nikod se naš mili slovenski jezik tako ne zametuje, kakor prav pri železnici. Če nisi nemščine zmožen, ne vzmó te niti v najzadnjo službo. To je v re-

udov pod normalno črto. Čez kaj časa se menda tudi to popravi.

Dekanija jelšanska ni nič izgubila, ampak je celo pridobila novih udov pet. Podgraje so se zopet prebudile iz spanja in po počitku na novo vstopile z 10 udi. — Nikjer pa ni najti l. 1886 duhovnije Vodice, katere so bile prejšnje leto zastopane s 5 udi. Za tekoče leto upajmo boljše setve in žetve. Saj stoji Vodice še na slovensko-hrvatski zemlji. G. Janko, ali se ne spominjate več časov v Brezovici? Pa ne, da bi se z mladostjo razkaldila tudi naidušenost?

Nekoliko svojih udov izgubile so tudi Jelšane; jednega, (vseh udov 35); Hrušica dva (vseh 17); stare so ostale Pregarje z 10 udi. — Napredovala sta pa Podgrad za 1 udi (vseh 26), in Golac (vseh 4), Mune pa za 2 (vseh 5).

Morale bi imeti v pravem razmerju vse duhovnije mnogo večje število družbenikov, posebno pa Jelšane in Hrušica. Vse upanje zato stavimo v svojega dekana, da bode prihodnje leto brati več imen v jelšanski dekaniji; in posebno še v jelšanski župniji, zato vemo, da nam je porok g. župnik!

Dekanija krkavska nastopila je z več (1) duhovnijami, pa z manjšim (1) številom udov. Morebiti bi bilo boljše, ko bi bilo narobe. Imela je 2 udi manj od prejšnjega leta, tedaj samo 17. Same Šmarje izgubile so 3 ude (vseh skupaj bilo je 9). Marezga tudi tri, ostal je samo jeden.

snici obžalovanja vredno. Sicer pa, gosp. dopisnik!

Na svitlo z ovim kranjskim maslom, s kojim me hočete strašiti, kakor mati svoje dveletno dete z dimnikarjem in zagotavljeni boditi, da tudi jaz ne menim na današnji slednji predpustni dan vse masti rabiti. Tudi imam še dovolj kraškega sala, kojega pa prav sedaj v tem postnem času ne bom za takove malenkosti rabil, ampak ravnal se bodem po gori nevednem pregovoru.

Resnicoljubni služabnik
južne železnice.

S Krasa 28. februarja 1887. [Izv. dop.] (Kmetijsko predavanje). — Hvalevredna je skrb vladina za izobraženje kmeta, toda sredstva, katerih se v to svrhu poslužuje, niso kaj primerna, ali način vedenja dotičnih organov je mnogokrat naopačen.

Potovalni kmetijski učitelj za Primorsko, g. A. Perhavec je med tednom poslal nemški poziv (povabilo) slovenskim občinam Dutovske in Repenske, da bode predaval v prvi v soboto 26. februarja, a v drugi v nedeljo 27. februarja o „gnojenju“ in o „cepljenju“ sadnih (ovočnih) dreves. Gotovo bi omenjeni gospod več vspeha imel od svojega truda, ako bi saj štirinajst dni popred oznanil, kje in kedaj misli predavati. V Dutovljah so zvedeli še le v petek in v Repnem isto tako, da pride g. kmetijski „misijonar“. Slišal sem kmeta spod dutovske občine praviti, da prvo in zadnjikrat je šel poslušat „kmetijsko pridigo“. Tudi v Repnem, t. j. v šoli pod Repnemtabrom ni g. Perhavec imel veliko slušateljev, kajti oznanil je bil začetek predavanja ob 10. uri, kakor da mu je popolnoma neznan, da ob nedeljah na kmetskih občinah je ob 10. uri navadno glavna služba božja. Nehoté se nam vriva misel, da je s tem hotel nekako nasprotovati duhovščini, ter verno ljudstvo od cerkve odvracati. Ni bilo sicer tako hudo, ker je županstvo naprosilo župnika, da se popoldanska služba božja saj pol ure kasneje napové, kakor je bila navadno. Predavanje je torej trajalo od 1. do 2. ure popoldne.

„O važnosti gnoja!“ No, kateri najbolj priprnostni kmetovalec ne bi vedel, da več ko ima gnoja, tudi večega pridelka se ima nadjati, ako je sicer vreme ugodno? Kaj ne izvozijo iz Trsta še največ gnoja na Kras? Se vé, ako v poletji vročina pripaka, in dolgotrajna suša pritiska, rastlinstvo na dobro pognojenih njivah hitreje ovone, vsahne, zgori. G. kmetijski učitelj je posebno hvalil človeške izmečke. Mej drugim je rekel: „Srečna družina, ki ima osem oseb; odpadki od vsake veljajo na leto vsaj 6 goldinarjev, toraj od osemih oseb, osemkrat šest, to je osemindeset forintov“. Na ta račun so se poslušalci vsi nasmehnili. Kdo ne bi se smijal? Naši kmetje niso kakor Kinezi, ki imajo po vrhli kakor po hišah posebne lonce, kder spravljajo skrbno človeške odpadke, ter si v čast štejejo, če kak ptujec pri njih svojo potrebo opravi.

Pri naših kmetijah se le po zimi v tej zadevi po kinežki ravnajo, a po letu se

Star pak je ostal Pomjan z dvema udoma. Pristopila je zopet — post tot discrimina rerum Kostabona z dvema udoma, kar pa je premalo, če se premisli, da ima nad 700 duš in da ji Dragonja moči brda še-le na jugu — tedaj stoji še popolnoma na tleh zemlje slovenske. Zato je bilo tudi v minulih časih prav tam precej več udov!

Nado pak imamo opravičeno, da bode tekoče leto bolj srečno za krkavsko dekanijo z številom Mohorjanov in sicer zato, ker je sedaj tam dekanatski upravitelj znani gospod župnik pomjanski.

Dekanija z 8000 ljudmi bi morala mnogo več udov imeti, kakor pa samo 17, ker posebno tamošnje ljudstvo ne živi ravno v slabih razmerah in se jim je letina prav lanjsko leto dobro obnesla. Čudno pa se nam posebno še zdi to, kako da prav imena „Krkavce“, katero je dalo še celo dekaniji ime, zastoj iščemo mej duhovnijami, saj vendar je tamo neka župa in še celo s poldrugim tiscem ljudi, kateri tudi še žive tostran Dragonje, so tudi še Slovenci in mislim, da zna kateri tudi brati. Za vse te se priporočamo, ne sami za se, ampak za tamošnji narod in za družbo sv. Mohora gosp. pomjanskemu župniku, in upamo, da ga bomo čez kakih 9 mesecev tudi v tej zadevi mogli pohvaliti. Ubogi Slovenci!

Dekanija kastavska pa nas je to leto zopet razveselila z večjim številom udov; od 20 je narasla na 32. Naj jej tudi to bode na čast. Dal je Kastav sam svojih

skrivajo, kder si bodi za kakim grmom, da tam „česenjadé“. — Nekim „učenim“ so Kinezi in Japonci uzor pridnih kmetovalcev, ker večinoma le s človečjekom gnojé, tega pa ne pristavijo, da so prisiljeni tako delati, ker imajo prav malo živine. Kje več ljudi od glada pomrje, kakor na Kinežkem, kadar glavni njihov pridelek „rajž“ ne rodí? Pred par leti so cepali tisoče na tisoče ubogi kinežki trpini, ker jim je dolgotrajna suša ves pridelek uničila „Non licet jurare in verba magistris!“ (ni vse ko se žebjem pribito), kar pisatelji pravijo o ptujih deželah. Tako n. pr. piše Andree: „In Japan bleibt kein Stück Boden unbestellt!“ (Welt-handel II. p. 290). Leta 1882 je kmetijski strokovnjak Dr. Liebscher prepotoval in preiskoval japonsko deželo ter konečno izpovedal, kaj je videl: „Neizmerna neobdelana zemljišča (endlose Strecken Brachboden) se raztezajo po onih pokrajinah, kder ni potov niti drugih občevalnih sredstev. Sploh je na Japonskem samo deveti del kultiviranega sveta, in 8/9 je neobdelanih. Nikjer ni senožeti; niti spašnikov, ker na Japonskem ne poznajo živinoreje; zato obdelujejo le male koščke kot vrtove, te pa z največjo marljivostjo. — O sadjarstvu je g. potovalni učitelj nekaj čvekal, kar je sploh vsakemu znano. „Družba sv. Mohora“ je že veliko o tem pisala, in v slehernej šolski knjižnici je dan danes kakšna knjiga, ki govori o kmetovalstvu, poljedelstvu in sadjarstvu. Zakaj in čemu torej potovalni učitelj kmetijstva? Kaj ne bi onih petnajst stotakov plače, katero prejmlje potovalni učitelj, razdelili med najmarljivejše kmetovalce, ali med najpridniše učence na kmetih? Ne! učitelji posebni morajo biti, kajti take zahtevajo današnji časi. „Mnogo potovalnih in dobro plačanih učiteljev kmetijstva nastavite, potem bodo vaše soseseke unemale se za svoje šole, knjižnice itd. ter bolje za omiko skrbele, kakor to more vlada storiti. To je isto sredstvo, po katerem je umno kmetovalstvo na Kinežkem in Japonskem dospelo po vseh kotih do najubornišega kmetiča.“ (Vorschlag: „Viele Wanderlehrer gut besolden und auf drei Jahre ernennen . . . Die Dorfgemeinden werden alsdann für ihre Schulen, Bibliotheken u. s. w. besser sorgen können, als es gegenwärtig der Staat zu thun vermag. Es ist diess übrigens der nämliche Weg, auf welchem auch in China und Japan eine rationelle Landwirtschaft bis zum letzten Bauer vorgedrungen ist.“ Dr. Scherzer: Ostasiatische Expedition p. 225). Na to liberalno evangelje naj prisega kdor hoče, jaz že ne maram, in menda še kak drug ne.

Domače vesti.

Cesarjeva Stefanija je danes odpotovala z Dunaja v Opatijo, kder bo dva meseca prebivala; spremlja jo cesarjevič Rudolf, ki se pa mora naglo vrniti, ker ga 4. m. pričakujejo v Budimpeštu.

Imenovanja. Pri c. k. finančnem vodstvu za Primorsko so bili imenovani:

10 udov več od lanjskih štirih. Pogrešamo pa tam še vedno Opatije in Lovrano, pa tudi Klane, katere so bile uže nekdanje zastopane z svojimi udi.

Dekanija Koperska pa nam ni napravila veselja — Od sto udov prejšnjega leta ostalo jih je samo 89; tedaj se jih je 11 izgubilo.

Izgubila je Rižane od 35 prejšnjih udov 11; uže tako je za župnijo z 2000 duš premalo število, potem pa je padlo še na 21, to je pa v resnici žalostno! Stara ostala sta Kopar z 29 in Sv. Anton s 6 udi; napredek pa je povsod lepa stvar; posebno za zadnji kraj je premalo samo 6 udov; kaj bode to za tisoč ljudi župnije. Pa še šolo imajo!

Dekanija Opčine nam tudi ne dela posebnega veselja; izgubila je od prejšnjih 218 udov 4. Izgubil se je v Trebčah en ud, od prejšnjih 12, po dva na Proseku od 46 in na Katinari od 41, na Kontovelu od 42 prejšnjih manjkajo 3, na Bazovici od 19 prejšnjih jih ni 5; največ pa so izgubile Opčine same, namreč od 50 prejšnjega leta odpalo jih je 8. — Pobiljšal se je pa Križ ter se vrnil zopet na pravo pot, pripeljal z seboj stare znanee prejšnjega leta in pridobil še 4 druge; upanje je, da se povrne zopet kmalu do stare slave in da se razprostere kakor „orel“ svoje perutnice in dobi med se tudi svojega pastirja. Pridružila se je pa tudi Lipica z 11 udi, med temi 7 novo-došlih. (Konec prih.)

računskim revidentom računski oficijal Fran Marussig; računskima oficijaloma računski asistenta Ernest Calligari in Jarnej Sardotsch; računskima asistentoma računska praktikanta Ivan Anthoine in Ljudevit Furlani; finančnim komisarjem finančni koncipist Josip Gini, finančnim koncipistom konceptni praktikant Adalgiso Arnaud; kontrolorjem pri e. k. carinskem in solnem uradu v Kopru carinski voditelj v Verdeli Josip Sparovitz; oskrbnikom glavnega carinskega urada v Gorici sedanji kontrolor Karol Kastner; višjima oficijaloma pri e. k. glavnem carinskem uradu v Trstu Josip Pörtl in Peter Peršič. — C. k. zdravstveni asistent dr. Ivan Tamaro je bil imenovan e. k. okrajnim zdravnikom za Volosko. Dalje so imenovani: asistentom pri tržaškem carinskem uradu Petar Zei, Evgen Crusiž, Božidar Laufer in Adalbert Dimmig; carinskem denarčarjem v Žavljah asistent Robert Baltussi; asistentom pri glavnem carinskem uradu v Gorici carinski denarničar Andrej Reebauer; asistentom vežbenik pl. Seidl; asistentom v Žavljah vežbenik Peter Tarnoldi; carinskim denarničarjem v Strasoldu finančni stražar Henrik Burlini; asistentom pri gl. car. uradu v Pulji finančni stražar Ignacij de la Renotieré vitez Kriegsfeld. — Oficijalom pri gl. car. uradu v Trstu so imenovani: Vekoslav Biber in Karol Afande in asistenta Edvard Gioppo in Julij Oswald; oficijalom pri car. uradu v Piranu je imenovan carinski asistent Henrik Malnig; oficijalom pri istem uradu v Kopru asistent Henrik Viličić, končno ravnatelj carinskega urada na Vrdeli car. denarničar Ljudevit Pfeifer.

Tržaški mestni odbor ima danes zvečer javno sejo. Na dnevnem redu je med ostalim predlog za osnovanje prodaje jestvin na trgu Giusippina in volitev mestne delegacije.

Volitev župana v Pazinu se je po mnogih zatogovanjih vendar le izvršila v soboto, in bil je izvoljen g. Inocencij Fabris, posestnik v Lindaru vrli hrvatski rodoljub. — Pazinska, poprej lahonska občina, je zdaj po svojem zastopu postala čisto hrvatska in župan sam je vrl Hrvat. Živeli vrli isterski rodoljubi, ki tako krepko branite čast naroda!

Pastirski list za tržaško škofijo je te dni bil razposlan in so ga duhovni pastirji v nedeljo vernim čitali iz lece vseh cerkev naše škofije. Akoprem nismo letos dobili pastirskega lista, vendar smo iz drugih časnikov poizvedeli, da nam v tem listu presv. gosp. škof predstavlja cesarja Teodozija in kralja Davida kot grešnika in spokorjenca vsled nebeškega upliva po sv. Ambroziju in Natanu. List na koncu pozivlja, da vsi verni katoličani delamo pokoro in obžalujemo svoje grehe, ker vsi smo grešniki in konča s postnim redom, kakor vsako leto.

Razširjenje tržaške luke. Posvetovanja o delih, ki se imajo pričeti v tržaški luki, končana so v trgovinskem ministertvu in dovršen je stavbeni načrt. Po tem se bode potrebovalo za dela, katera ima izvršiti država, 4 milijone gold., ki se razdelé na tri leta in v proračun postavijo. Naprava skladišč, kakor znano, prepusti se tržaškemu mestnemu zastopu in trgovinske zbornici, kakor tudi njih uprava. Troški za skladišča so proračunani na sedem milijonov gold. in pridejo zastopniki omenjenih korporacij na Dunaj, da se dogovoré o dotičnih pogojih. Ker so doslej začasno obstoječa skladišča v Trstu, kakor tudi na Dunaji, v Inomostu itd. dokazala, da so taka podjetja dobičkonosna, zato je pričakovati, da zastopniki tržaških korporacij ne bodo stavili pretrdih pogojev za zgradbo teh pod državnim nadzorom stoječih predmetov. Ako pa bi se to zoper vsako pričakovanje zgodilo, potem vlada razpiše ta dela.

Električna svečava v tržaški luki. Od pustnega vtorka, kakor smo uže omenili, razsvitljena je vsa tržaška luka z električno lučjo. To je za promet velevažno, ker morejo ladje vso noč blago nakladati in razkladati. Vseh skupaj je v rabi 45 svetilnic, katerih vsaka ima svitlobe za 1000 sveč. Velikanska svitloba 45.000 sveč je tako razdeljena, da je postavljenih na vsakem molu osem svetilnic na jamborih nad štir metre visocih, druge svetilnice pa so razobešene na predstresjih magazinov; svetilnice so tako pritrjene, da jih najhujša burja ne more odrgati. Polni te svetilnice pet elektrodinamičnih strojev, katerih vsak se v minuti 950 krat zavrti. Dalje je še šest stroj za vsak slučaj pripravljen in sedmi preskrbuje strojnico z lučjo. Vsak omenjenih pet strojev se meójo 10 konj vrti. Tehnična naprava te velikanske svečave se je bila

izročila tvrdki B. Egger et Comp. na Dunaji, katera tvrdka je uže v letu 1882 en mol z električno lučjo razsvetila. Vse to delo se je izvršilo v osmih tednih in je dela vodil inženir Padovan, ki je tudi načrte za stroje napravil. Svečava se je izvršno obnesla, ker je luč jako svitla ter razsvitljuje enakomerno velikanski prostor.

Železnica Hrpolje-Trst je uže skoraj popolnoma izvršena in se lahko v malo dneh izroči prometu. S tem se ustreže želji Tržačanov, ki se uže mnogo let poganjajo za drugo železniško progo. Prežna pogodba za južno železnico se tudi te dni sklene, če tudi so bile o tej zadevi velike težave. Pri vsem se pričakovanje Tržačanov gledé olajšave prometa ne utegne še spolniti, ker potrebne stavbe v luki niso še izvršene, da se začele se niso delati; mnogo sitnosti in zamud bo še po carinskem in drugem poslovanju; še le potem, ko so izvrše vsa dela in se poslovanje obeh železničnih prog vredi, bode vseh očividno.

Velika skala je padla iz pečine ob južni železnici pri postaji Trbovlje na progo in jo tako poškodovala, da se je morala začasno ustaviti.

Razpisane službe. Finančno vodstvo na Primorskem razpisuje mesto računarskega vežbenika z letno doklado 300 gld. in službo ovrhovoditelja. Prošnje tržaškemu finančnemu ravnateljstvu v 4 tednih. — Dokazati je treba avstrijsko državljanstvo, starost od 24—50 let, telesno sposobnost, dobro ponašanje in znanje deželnih jezikov.

Tržaške novosti:

Ogenj. V ponedeljek zvečer nastal je ogenj na podstrežji hiše št. 12 ulice delle Poste, kateri je uničil nekaj strehe in nekatere knjige. — Škoda je neznatna.

Mertvoud je zadel 58-letno prodajalca Marijo Parapat v lastnej prodajalnici oglja, ulica del Trionfo št. 1. Nesrečnica je bila takoj svojo dušo izdahnola.

Nesreča. Burja je podrla v ponedeljek 68-letno Magdaleno Tarlan. Pobila se je močno ter so jo odpeljali v bolnico.

Policijsko. Tatovi so vlomili v gostilno g. F. G. v ulici del Pozzo ter odnesli 2 zimski suknji, neko zapismo knjigo in 2 listka tržaške založne. — Težak Just S. iz Materije si je nabasal med delom v novj luki 3 kgr. kave, toda kmalo so jo našli in ga spremili v lukno. — V ponedeljek je našla policija 15-letnega Viktorja Merellini, koji je ukradel meseca decembra p. l. prodajalcu Švara 100 gld. in pred malo časom na ladiji „Ana Marija“ sreberno uro. — Dobro seme! — Petorica pijancev se je napila v nekež žganjariji ulice alle Poste, razbila nekaj kozarcev in pobegnola. — Enega teh poštenjakov imajo uže na račun v ulici Tigor. — Prijeli so 9 postopačev, med katerimi je 6 čež 60 let starih. — Čudno tudi to.

Dunajsko vseučilišče ima letos 6125 poslušalcev. Toliko jih v svojem petstoletnem obstoji še nikoli ni imelo ter jih tudi nobeno drugo vseučilišče nema; toraj je prvo vseučilišče na svetu. Kako imé ima to vseučilišče, priča dovolj to, da ga obiskuje nad 100 Amerikancev in več Avstraljcev. Ali konservativni listi izražajo v zadnjem času bojazen, da bi se ta kristjanska visoka šola ne požidila, ker v zadnjem času uči na njej uže kakih 20 do centov židov, mej tem ko pred 20 leti ni bilo še nobenega židovskega profesorja.

Za Erjavčev spominek in ustanovo. Vabilo k veliki besedi na korist Erjavčevega spomenika in ustanove dne 6. marca t. l. ob 7. uri zvečer v dvorani slov. „goriške čitalnice“. Spored: 1. „Prolog“ — besede S. Gregorčiča, govori J. pl. Kleinmayr. — 2. „Kantata“ — uglasbil v slavo Fr. Erjavca Anton Förster, moški zbor. — 3. „Legende za klavir“, št. I, VI. in VII., uglasbil Ant. Dvorák, četveročno. Prim: gdéna Jelica Jeglič. — 4. „Plavaj, ladja moja“ — uglasbil Kücken, ženski zbor z glasovirom. — 5. „Anka“, pel Gorazd, deklamuje gdéna Gabrijela Doljakova. — 6. „Slovo“ — besede S. Gregorčiča, uglasbil F. S. Vilhar, moški zbor in samospjev z glasovirom. — 7. „Nazaj v planinski raj!“ — besede S. Gregorčiča, uglasbil Anton Nedved, mešani zbor. — 8. „Koncertna parafraza“ za klavir o treh jugoslovanskih narodnih pesmih iz Kuhačeve zbirke, — zložila in igra gospa Lucila Podgornik-Tolomei. — 9. „Pobratimija“ — besede S. Jenka, uglasbil Ant. Förster, moški zbor. — 10. „Igralka“, veseloigra v enem dejanji, poslovenil V. Eržen. — Pri petji bodo sodelovali iz uljudnosti z zborom slov. „goriške čitalnice“ pevci iz St. Petra, Prvačine, St. Andreža, Solkana in drugi.

Vstopnina za osebo 50 kr., za družine 1 gld. Večji doneski se hvaležno sprejmejo.

O d b o r

za Erjavčev spominek in ustanovo. **Koroški Slovenci** se bodo nekda prav gotovo izdržali volitve državnega poslanca mesto barona Pino-a. Pasivna politika je najslabša na svetu, zato pa obžalujemo, da ni kandidiral vsaj oni, ki je uže za trdno nameraval, pa se ostrašil morda le mrmranja par prvakov.

Obravnavo proti glavarju v Postojni vitezu Schwarzu bila je v soboto v Vipavi. Gg. Ivan Železnikar, urednik „Slov. Naroda“, Anton Zagorjan, notarski koncipijent in dr. Kenda iz Vipave, tožili so g. viteza Schwarz, c. kr. okrajnega glavarja v Postojni, zarad razžaljenja časti, ker je namreč g. Sch. vse te in še druge javno imenoval falote, ker so za g. dr. Ferjančiča delali. C. kr. okrajna sodnija v Vipavi, ki je bila za to pravdo pooblašćena, obsodila je gospoda okrajnega glavarja na 20 gld. globe. Ali tožitelji so naznanili priziv, češ da je glavar dobil premalo. Kaj pa ona zaupnica Vipavcev?

Vremensko prerokovanje za mesec marcij. M. de la Drôme prerokuje v tem mesecu tako le vreme: Morske nevihte od 1. do 3. t. m.; brze spremembe vremena od 3. do 9., hudi vetrovi in nevihte; pa zopet kak lep dan; morje jako nevarno. Skoro enako vreme od 9. do 16., hudi vetrovi in večkrat prav slabo vreme v naših krajih in morje tudi nemirno. Od 16. do 20. bo večkrat deževno pa večkrat nalezavanje z vetrovi; na morju velike nevihte. — Stanovitno lepo vreme bode še le ob novi luni, to je od 24. t. m. do 1. aprila. Toraj nam ta mesec ne obeča lepega, ugodnega vremena.

Italijanski delalci v Avstriji. Državni poslanec Vitez Proskowetz je določil trgovinsko komoro v Olomucu, da je poslala prošnjo na trgovinskega ministra, naj bi zaprečil prihajanje ogromnega števila italijanskih delalcev v Avstrijo. Iz te prošnje je razvidno, da prihaja poprečno vsako leto 150.000 italijanskih delalcev v Avstrijo, koji čez 3 milijone goldinarjev denarja v inozemstvo odneso. Ta predlog je bil pač potreben, kajti delalsko vprašanje je pri nas uže do skrajnosti priklopelo in vendar so domači ljudje brez zaslužka, ker jim ptujci, koji niso sposobnejši od domačinov, kruh odvezimajo.

Potres v Italiji, o katerem smo uže zadnjič omenili, povzročil je strašno škodo i nesreč; več sto hiš je razrušil; najhujše je bil v Liguriji; kolikor je doslej znano, ima mesto Bajardo 300 mrtvih in ranjenih, Bussona 50 mrtvih in 36 ranjenih, Diano-Castello 30 mrtvih in več ranjenih, Castellaro 30 mrtvih in mnogo ranjenih. — Čutili so potres tudi po vsem Grškem.

Poziv na redni občni zbor, ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu, ki bode v nedeljo 13. marcija 1887. ob 5. uri popoldne v dvorani „Slovanske čitalnice“. Dnevni red: 1. Nagovor prvomestnice. — Poročilo zapisnikaričino o dosedanjem delovanju. — 3. Poročilo blagajničino o denarnem stanju. — 4. Posamični predlogi in želje. — 5. Volitev stalnega načelnštva.

Čestite družabnice vabi, da se v obilnem številu udeležite tega važnega zbora,

Začasno načelnštvo
tržaške ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Velikim in malim obrtnikom.

Obrtnijski inspektor za Primorske dežele je izdal nedavno poseben obrazec pravil za delo. — Taka pravila v zmislu nove obrtnijske postave mora imeti vsaka tovarna in vsak obrtnijski mojster v svojej delavnici razpostavljen na ogled delalcu in gosposkam.

Obrtniki se imajo poslužiti vseh paragrafov naslednjega obrazca sestavljajoč svoja pravila ali promenjajoč stan, toda prepušća se jim, da pridenejo po svojem menenji važne dostavke. — Vsak obrtnik pa naj prej ko prej napravi taka pravila in jih javno razpoloži v svojej delavnici ali fabriki, ker to zahteva nov zakon.

Normalna pravila za delo se glase tako le:

Sprejemanje.

§. 1. Nobeden delalec (delalka) se ne sme sprejeti v delavnico, ako nema propisane knjižice za delo. Knjižica se ima oddati lastniku delavnice ali njegovemu namestniku, kateri jo shrani in izdaje delalcu dotično potrdilo.

Dečki (deklice), kateri še niso dopolnili 14. leta, ne sprejemajo se v delo. Ženske po porodu se smejo v delo sprejeti še le 4 tedne po porodu.

Poslovanje dečkov (deklic) od 14. do 16. leta.

§. 2. (Tukaj se popiše, kako se bode rabil omenjeni dečko, in kako se imajo zadnji vesti proti gospodarju in delalcu.)

Trajanje dela.

§. 3. Vsakdanje delo traja n. pr. 10 ur, vključljivo ure počitka.

Pri vseh onih obrtih, koji imajo dovoljenje delati brez prenehanja noč in dan in tudi ob nedeljah in praznikih, more se izvesti navadno menjavanje delalcev po noči z onimi, kateri delajo po dnevu, kakor to hoče dotični gospodar. Vendar pa posameznik ne sme delati nad 18 ur zaporedoma in to samo enkrat vsak teden.

Počitek.

§. 4. Nadničarji imajo počitek: od do ure dopoldne za zajuterk; " " " opoldne za obed; " " " popoldne za kosilo.

" V tistih zavodih, kjer se dela noč in dan, potreba je ustanoviti tudi po noči eno uro počitka.

Znamenje za počitek in konec dela.

§. 5. K pričetku in koncu dela se da znamenje (s zvoncem ali drugače) in je vsak delalec (delalka) dolžan se strogo po njem ravnati. Noben delalec (delalka) ne sme od dela izostati ali se svojevoljno odstraniti, ker drugače zapade denarnej kazni, določenej v §. 9. navzočih pravil.

Vzdržavanje strojev in orodja.

§. 6. Vsak delalec (delalka) je dolžan imeti v čistem in dobrem stanju zaupana mu orodja, ter svojemu višjemu naznaniti vsako poškodovanje ali potrebni popravek.

Vedenje.

§. 7. Vsi delalci (delalke) se morajo spodobno vesti ogibati se vsakemu prepiru in povelja svojih višjih točno izpolnjevati. Prepovedano je kaditi, imeti pri sebi spiritozne pijače, žigice itd. Jestji je dovoljeno samo o času, določenem k počitku.

Prepis za posamezna dela.

§. 8. (Kako je treba ravnati se mej delom, čistiti orodje, mašine, rabiti jih itd.)

Kazni.

§. 9. Prestopki teh pravil se kaznujejo: Prvikrat z (1 gl. globe), drugikrat z (5 gl.) in v tretjič z odpustom iz delavnice. Denarne kazni se oddajo blagajni tovarničnej za vzajemno podporo ali pa dotičnej, v kojoj je kaznovani vpisan.

Plače.

Zaslužki se izplačajo (vsako soboto) ter se istim odtegnejo doneski:

- a) za blagajno za vzajemno podporo;
- b) naložene denarne kazni,
- c) najemščine;
- d) sprejete predplače; itd.

ter se dajo vedno v gotovih novcih.

Pravice nadzirateljev.

§. 11. Mojstri in nadziratelji morajo paziti na to, da se delo pravilno izvršuje in da se izpolnjuje navzoča pravila. Imajo pravico grajati — toda ne s žalujočimi besedami — naložiti denarne kazni v smislu §. 9. za male prestopke ter naznaniti težke prestopke in opetovanja ravnateljstvu.

Pravico za sprejemanje in odpušćanje delalcev (delalk) pa ima (imajo) sam (gospodar ali ravnatelj itd.)

Pritožbe delalcev.

§. 12. Delalci (delalke) morajo svoje pritožbe oglašati neposredno ravnateljstvu. Postopanje z bolniki in onimi, koji se pri delu telesno poškodovali.

§. 13. Da se pomore bolnim delalcem (delalkam) in onim, kateri bi se pri delu telesno poškodovali, osnuje se v tovarni blagajna za vzajemno podporo. Vsak delalec, kateri ni uže ud kakega društva za vzajemno podporo, mora se vpisati v ono lastne tovarne, ter vplačati (0/0) nv. od vsacega zasluženega goldinarja, ali za vsak delalni dan, ter se mu ta vplača odtegne vsakikrat pri izplačevanju njegovega zaslužka. Lastnik delavnice pa ima dodati tej blagajni vsako leto (0/0) po sto na iznos, katerega so v skupno vplačali delalci (delalke) in to na izključljivo korist istih. Ako pa v tovarni taka blagajna ne obstoji, morajo se vsi delavci (delavke) vpisati v koje drugo društvo, katero ima enak namen; gospodarji pa morajo istim doplačati gori določene postotke.

(Konec prih.)

Listnica upravnštva.

Prosimo opetovano onega gospoda iz Senožeč kateri nam je poslal dne 3. februarja po poštnje nakaznici l. gl. 75 kr. naročnino, da naznani svoje ime, kajti drugače ne vemo to svoto komu vknjižiti.

